

Geestelijke begeleiding in de palliatieve zorg¹

Wat is geestelijke begeleiding?

- A. Aandacht, gegeven vanuit het informele circuit (door naasten, vrijwilligers) en zorgverleners thuis (huisarts, thuiszorg).
- B. Begeleiding: vereist vaak meer specifieke vaardigheden van naasten, zorgverleners thuis, psychosociale hulpverleners en als de patiënt dat wil, van een geestelijk verzorger.
- C. Crisisinterventie bij existentiële crisis: behandeling door een geestelijk verzorger als specifiek deskundige op het gebied van spirituele zorg, zo nodig in samenspraak met psycholoog/psychiater.

Zorgverleners zijn gemotiveerd om goede zorg te leveren, maar zijn niet altijd in staat tijd en aandacht te besteden aan het brede spectrum van de palliatieve zorg. Naasten hebben hun eigen verdriet en onmacht en zijn niet altijd toegerust voor het begeleiden van hun familielid of vriend in de heftigheid van het onder ogen moeten zien van het levenseinde.

Alle zorgverleners en mantelzorgers hebben daarom een dubbele opdracht: ze moeten alert zijn en onderzoeken of er sprake is van een (onuitgesproken) vraag en vervolgens inschatten of zij zelf voldoende toegerust zijn om de noodzakelijke begeleiding te kunnen bieden of dat er een verwijzing moet plaatsvinden.

Hoe deze (onuitgesproken) vraag te signaleren?

Enkele praktische vragen, die gesteld kunnen worden:

- Wat houdt u op dit moment bezig?
- Voor welke zaken zou u graag aandacht willen?
- Waar had u steun aan in eerdere moeilijke situaties?
- Door wie/ wat zou u gesteund kunnen worden?
- U maakt op mij een rustige indruk, klopt dat met hoe u zich voelt?
- Wat moet ik als zorgverlener van u als persoon weten om u de best mogelijke zorg te kunnen bieden?

Samenwerken met geestelijk verzorgers

Bij een geestelijk begeleider of verzorger denken velen allereerst aan een religieuze professional. Er bestaat echter ook geestelijke begeleiding voor mensen die geen gelovige achtergrond hebben, of geen affiniteit (meer) hebben met godsdienst. Het vak geestelijk verzorger is de geprofessionaliseerde hedendaagse variant van de vroegere godsdienstig geïnspireerde en kerkelijk gebonden ziekenhuispastor. Geestelijk begeleiders zijn specialisten in begeleiding als het gaat om levensvragen, zingeving, spiritualiteit en ethische afwegingen. Zij zijn zowel intramuraal (binnen de zorg, justitiële inrichtingen en defensie) als in toenemende mate ook extramuraal werkzaam. Zij komen in beeld als de vanzelfsprekende orde van het alledaagse leven wordt doorbroken; in crisissituaties, in situaties van leven en dood, bij ingrijpende veranderingen, bij ernstige ziekte, bij afscheid en verlies (in de brede zin van het woord), bij ervaringen van grote verbondenheid of juist van verlatenheid, bij ethische vragen.

---

¹ Volgens de [richtlijn spirituele zorg](#)

De geestelijk verzorger sluit aan bij de levensbeschouwelijke kaders, bronnen en vragen van degene die om begeleiding vraagt. Daarbij gebruikt hij/zij de eigen levensbeschouwing niet als richtinggevend kader voor de cliënt, maar wel als inspiratie voor dit werk. Er zijn Katholieke, Protestantse, Joodse, Humanistische, Islamitische, Boeddhistische, Hindoe en ongebonden geestelijk verzorgers.

Waarin onderscheiden geestelijk verzorgers zich van POH GGZ of AMW?

Verschillen: Perspectief – Gerichtheid – Inhoud – Taal – Methode

Altijd ook afhankelijk van de persoon!! (Psych/POH/MW met interesse voor spirituele zorg, zingeving)

Indicaties om een geestelijk verzorger in te schakelen

Wanneer kunt u een [geestelijk verzorger inschakelen](#)?

Mogelijkheden

Telefonisch consult, patiënt begeleiden, (ethische) casus bespreken, scholing geven in spirituele zorg.

Certificering

De certificering is geregeld door de [SKGV](#), een onafhankelijk kwaliteitsregister, opgericht door de beroepsvereniging van geestelijk verzorgers in de zorg, de VGVZ. Het register is toegankelijk voor geestelijk verzorgers in alle mogelijke werkvelden. De SKGV toetst of de geestelijk begeleider in kwestie voldoende initiële scholing heeft gekregen om zichzelf als geestelijk begeleider te mogen registreren, en ook of er voldoende na-en bijscholing wordt genoten. Tevens zijn sommige geestelijk verzorgers aangesloten bij de [NVPA](#).

Financiering

De financiering van geestelijke verzorging is niet eenduidig en in ontwikkeling. Als u een geestelijk verzorger wilt inzetten, kunt u denken aan de volgende mogelijkheden:

- De geestelijk verzorger heeft een budget via een stichting waarmee de begeleiding kan worden bekostigd. Dit geldt bijvoorbeeld voor het Centrum voor Levensvragen. In instellingen is het wettelijk ingebed en wordt het vergoed.
- Wanneer u als huisarts uren over heeft voor POH-GGZ, kunnen deze benut worden voor een geestelijk verzorger, eventueel in samenwerking met andere huisartsen met wie u samenwerkt.
- Patiënten betalen het zelf of gedeeltelijk zelf (Sommige geestelijk verzorgers zijn aangesloten bij de NVPA of hebben een AGB-code, waarmee de kosten deels kunnen worden vergoed, afhankelijk van de zorgverzekering van de patiënt).

Meer informatie

- Voor meer informatie over geestelijk verzorgers, zie de '[Beroepsstandaard geestelijk verzorger 2015](#)' en de '[Richtlijn Spirituele Zorg](#)'.
- Geestelijk verzorgers, die thuis komen? [Kijk op deze kaart](#)
- VGVZ, de beroepsvereniging is bereikbaar via 020 - 428 15 55.
- Tevens kunt u uw vragen mailen naar Charlotte Molenaar (csa.molenaar@gmail.com).